

RĂZBOAIELE LUI PUTIN

Mark Galeotti (n. 1965) este expert în istoria modernă, politica și securitatea Rusiei. Autor prolific, printre cele mai recente cărți ale sale se numără: *A Short History of Russia* (2021), *Armies of the Russian-Ukrainian War* (2019), *We Need to Talk About Putin: Why The West Gets Him Wrong* (2019; trad. rom. *Hai să vorbim despre Putin! Ce nu înțelege Occidentul*, Humanitas, 2021), *Russian Political Warfare: Moving Beyond the Hybrid* (2019), *Kulikovo 1380: The Battle that Made Russia* (2019), *The Vory: Russia's Super Mafia* (2018), *The Modern Russian Army, 1992–2016* (2017). De asemenea, semnează articole cu regularitate pentru *Moscow Times*, *Raam op Rusland*, *Business New Europe* și numeroase alte publicații. Scrie și pe propriul blog, „In Moscow's Shadows“.

Este profesor onorific la University College London și director general la Mayak Intelligence, o firmă de consultanță și cercetare specializată în relațiile cu Rusia. Este bursier al Institutului de Relații Internaționale de la Praga și al Royal United Services Institute de la Londra. A predat istorie la Robinson College, Cambridge, și are un doctorat în științe politice la London School of Economics. A fost șeful Departamentului de istorie de la Universitatea Keele, profesor de afaceri internaționale la Universitatea din New York, profesor invitat la Universitatea Rutgers (Newark), la Universitatea Carolină din Praga și la Institutul de Stat pentru Relații Internaționale al Ministerului Afacerilor Externe al Federației Ruse (Moscova). A consiliat mai multe instituții, printre care Comitetul pentru Afaceri Externe al Camerei Comunelor (Marea Britanie), Adunarea Parlamentară a NATO, Interpolul și Comandamentul Suprem al Forțelor Aliate din Europa.

MARK GALEOTTI
RĂZBOAIELE
LUI PUTIN

DE LA RĂZBOIUL DIN CECENIA
LA INVAZIA DIN UCRAINA

Traducere din engleză
de George Arion jr. și Lia Decei

 HUMANITAS
BUCUREȘTI

Redactor: Andrei Pogăciaș
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corectori: Cristian Negoită, Georgeta-Anca Ionescu
DTP: Iuliana Constantinescu, Dan Dulgheru

Tipărit la: Master Print Super Offset

Mark Galeotti

Putin's Wars: From Chechnya to Ukraine

Copyright © Mark Galeotti, 2022

All rights reserved.

This translation is published by Humanitas SA
by arrangement with Osprey Publishing,
part of Bloomsbury Publishing Plc.

© HUMANITAS, 2023, pentru prezenta versiune în limba română

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Galeotti, Mark

Războaiele lui Putin – De la Războiul din Cecenia
la invazia din Ucraina / Mark Galeotti. –

București: Humanitas, 2023

Conține bibliografie

Index

ISBN 978-973-50-7777-8

94

EDITURA HUMANITAS

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51

www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro

Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro

Comenzi telefonice: 0723 684 194

Cartea de față este dedicată miilor de ruși care, luând în râs propaganda Kremlinului și sfidând represiunea, au protestat împotriva invaziei Ucrainei.

CUPRINS

<i>Nota autorului</i>	9
<i>Lista ilustrațiilor</i>	11
<i>Lista hărților și diagramelor</i>	15
<i>Abrevieri</i>	17
<i>Distribuția</i>	21
<i>Cronologie</i>	25
1. Introducere	29
Partea întâi: Înainte de Putin	
2. Născută în haos	41
3. O armată în criză	53
4. Primul Război din Cecenia	66
5. Războaiele pentru afirmarea Rusiei	82
Partea a doua: Putin intră în scenă	
6. Prioritățile lui Putin	97
7. Al Doilea Război din Cecenia	108
8. Ivanov, inițiatorul	123
9. Serdiukov, executantul	134
10. Georgia, 2008 (1): Tbilisi la mutare	142
11. Georgia, 2008 (2): ...Moscova contraatacă	155
12. Armata cu „înfățișare nouă“	169

Partea a treia: Noul Război Rece

13. Șoigu, rectorul	185
14. Crimeea, 2014	198
15. Donbas, 2014-	214
16. Lecțiile războiului din Donbas	228
17. Siria, 2015- (1): Intervenția neașteptată	239
18. Siria, 2015- (2): Lecțiile campaniei din Siria	254

Partea a patra: Reînarmarea Rusiei

19. Arme contra ruble	269
20. <i>Armia Rossii</i>	282
21. Cerul este al Rusiei!	298
22. Contestarea mării	312
23. Proiecția de putere: Beretele albastre și negre	325
24. <i>Spefnaz</i>	340
25. Bariera nucleară	351

Partea a cincea: Viitorul

26. Războiul politic	367
27. Războiul de nouă generație	379
28. Provocările viitorului	389
29. Ucraina 2022: Ultimul război al lui Putin?	405
30. Concluzii: Sparta eurasiatică?	420

<i>Note</i>	435
<i>Bibliografie selectivă în limba engleză</i>	445
<i>Indice de nume</i>	447

NOTA AUTORULUI

Hărțile arată Crimeea ca parte a Rusiei numai ca să ilustreze amplasamentele militare rusești, nevrând sub nici o formă să sugereze că așa accepta revendicările Moscovei asupra regiunii.

LISTA ILUSTRĂȚIILOR

- Fig. 1. Finala Biatlonului de Tancuri din cadrul Jocurilor Armatei din 2018; pe tancul T-72B3 din prim-plan se vede sigla producătorului Uralvagonzavod. (Mark Galeotti)
- Fig. 2. Soldați loiali lui Boris Elțin se adăpostesc lângă „Casa Albă“ în timpul „Crizei constituționale“ din octombrie 1993. (HECTOR MATA / AFP via Getty Images)
- Fig. 3. Unul dintre ultimele ekranoplane sovietice A-90 Orionok („Pui de Vultur“), o aeronavă inovatoare cu „efect la sol“ care zbura puțin deasupra valurilor. (Mark Galeotti)
- Fig. 4. Un elicopter Mi-24 lansează o salvă de rachete neghidate. (Ministerul Apărării din Rusia)
- Fig. 5. Un membru al Gărzii Naționale Cecene – un așa-numit „kadırovit“ – într-un TB decorat cu portretul fostului președinte cecen Ahmad Kadırov. (ALEXANDER NEMENOV / AFP via Getty Images)
- Fig. 6. Elicopter de asalt Mi-24P Hind-F echipat cu lansatoare de rachete și tunuri automate GSh-20-2K montate lateral. (Ministerul Apărării din Rusia)
- Fig. 7. Soldați ruși trec în Osetia de Sud, 2008. (DMITRI KOSTIUKOV / AFP via Getty Images)
- Fig. 8. Soldați echipați cu schiuri sunt tractați de un BMP-2 în Siberia. (Ministerul Apărării din Rusia)
- Fig. 9. Genist în echipament complet pentru dezamorsarea bombelor. (Ministerul Apărării din Rusia)
- Fig. 10. „Omuleț Verde“ – sau, pentru ruși, „Persoană Politicoasă“ – în echipament Ratnik, alături de un susținător, la aeroportul Simferopol. (Ilia Varlamov, CC BY-SA 4.0, <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.en>)

- Fig. 11. Pilotul unui Suhoi Su-25 staționat în Siria se pregătește să se întoarcă acasă în Rusia. (TASS / Alamy Stock Photo)
- Fig. 12. Ministrul apărării, Serghei Șoigu, la Hmeimim, în Siria, la începutul lui 2022. (Ministerul Apărării din Rusia)
- Fig. 13. Tanc T-14 *Armata* defilează la Moscova, în 2019. (Mark Galeotti)
- Fig. 14. O dronă Orlan-10 gata de lansare, în timp ce soldatul din prim-plan ține o pușcă antidronă REX-1, care le bruiază semnalele de control. (TASS / Alamy Stock Photo)
- Fig. 15. Obuzier autopropulsat Msta de 152 mm. (Mark Galeotti)
- Fig. 16. Două elicoptere de asalt Mi-28 din Districtul Militar de Vest. (Ministerul Apărării din Rusia)
- Fig. 17. Dornică să aibă mai mulți *kontraktniki*, soldați angajați pe bază de contract, armata recrutează tot mai multe femei, ca acest locotenent din Trupele de Asalt Aeropurtate, Brigada 38, care pregătește sistemele de comunicații într-un jeep GAZ *Tigr*. (TASS / Alamy Stock Photo)
- Fig. 18. Sistem RSA S-300V în poziție de lansare. (Ministerul Apărării din Rusia)
- Fig. 19. Un avion Su-34 lansează bombe KAB-500S asupra Siriei. (Ministerul Apărării din Rusia)
- Fig. 20. Portavionul *Amiral Kutuzov* în timpul unui exercițiu. (Ministerul Apărării din Rusia)
- Fig. 21. Crucișătorul purtător de rachete, clasa Slava, *Mareșal Ustinov*, cu tuburile de lansare uriașe pentru rachetele antinavă P-500 Bazalt (SS-N-12 Sandbox) clar vizibile. (Marina Regală Britanică, OGL v1.0, <https://nationalarchives.gov.uk/doc/open-government-licence/version/1>)
- Fig. 22. Fregatele clasa Krivak IV *Amiral Essen* și *Amiral Grigorovici*, în Marea Mediterană, își lansează rachetele de croazieră *Kalibr* către ținte ale Statului Islamic din Siria în 2017. (TASS / Alamy Stock Photo)
- Fig. 23. Crucișătorul purtător de rachete ghidate *Moskva*, nava-amiral a Flotei din Marea Neagră, pleacă din Sevastopol. Nava a fost ulterior scufundată de rachete ucrainene în aprilie 2022. (ZUMA / Alamy Stock Photo)
- Fig. 24. Barcă de patrulă clasa Raptor deplasându-se în viteză. (NIKOLAI VINOKUROV / Alamy Stock Photo)
- Fig. 25. Rachetă balistică intercontinentală mobilă RS-24 Iars a Diviziei 54 Rachete de Gardă. (TASS / Alamy Stock Photo)

- Fig. 26. Noi recruți ai Diviziei 106 Gărzi Aeropurtate depun jurământul. (Ministerul Apărării din Rusia)
- Fig. 27. O mașină de luptă BMD-2 a infanteriei aeropurtate e ridicată într-un Il-76 înainte să se îndrepte spre Kazahstan în 2002. (Ministerul Apărării din Rusia)
- Fig. 28. Aeroglisorul clasa Zubr *Mordovia* se îndreaptă spre plajă ca să debarce soldații din Infanteria Navală. (TASS / Alamy Stock Photo)
- Fig. 29. Soldat din *Spełnaz* cu pușcă VVS Vintorez cu lunetă și amortizor. (Ministerul Apărării din Rusia)
- Fig. 30. Membri ai Poliției Militare din Hmeimim, cu noua uniformă rusească de deșert. (Kremlin.ru)
- Fig. 31. O coloană de tancuri noi T-72B3 sosește la Baza 201 din Tadjikistan. (Ministerul Apărării din Rusia)
- Fig. 32. Litera Z a devenit un fel de simbol al invaziei rusești în Ucraina, iar aceste tancuri care ies din Mariupol sunt decorate din belșug cu Z-uri. (SOPA Images / Alamy Stock Photo)
- Fig. 33. Soldați din Brigada 1 Geniști în timpul unui antrenament de luptă urbană. (Ministerul Apărării din Rusia)
- Fig. 34. Puterea spirituală o întâlnește pe cea nucleară: un preot binecuvântează o RBI Iars la Teikovo, în regiunea Ivanovo. (TASS / Alamy Stock Photo)
- Fig. 35. Stema Forțelor Armate pe gardul care înconjoară clădirea Statului Major de pe strada Znamenka din Moscova, adoptată în 1997 drept omagiu adus celei țariste din 1800. (Mark Galeotti)

LISTA HĂRȚILOR ȘI DIAGRAMELOR

Hărți

Harta 1: Războaiele din 1990

Harta 2: Georgia, 2008

Harta 3: Districtele Militare ale Rusiei

Harta 4: Ucraina, 2014–2020

Harta 5: Siria, 2015–2022

Harta 6: Unități ale armatei ruse

Harta 7: Comandamentele rusești ale Apărării Aeriene și Navale

Harta 8: Flote și baze navale rusești

Diagrame

Lanțul de comandă

Serviciile de Informații și Securitate

ABREVIERI

TB	transportor blindat
AV-MF	<i>Aviația Voennno-Morskovo Flota</i> , Aviația Navală
BF	<i>Baltiiski Flot</i> , Flota Mării Baltice
BMP	<i>Boevaia Mașina Pehotî</i> , mașină de luptă a infanteriei
GTB	(în lb. engl. BTG) grup tactic de batalion; forță de manevră independentă și modulară de 700–900 de soldați dintr-o brigadă
FACE	(în lb. engl. CFE) Tratatul cu privire la Forțele Armate Convenționale din Europa
CeF	<i>Cernomorski Flot</i> , Flota Mării Negre
CSI	Comunitatea Statelor Independente
DA	<i>Dalnaia Aviația</i> , Aviația cu Rază Lungă de Acțiune
FA	<i>Frontovaia Aviația</i> , Aviația Frontală
FSB	<i>Federalnaia Slujba Bezopastnosti</i> , Serviciul Federal de Securitate, principala agenție de securitate și contrainformații
FSK	<i>Federalnaia Slujba Kontrrazvedki</i> , Serviciul Federal de Contraintformații, predecesor al FSB până în 1995
FSO	<i>Federalnaia Slujba Ohrani</i> , Serviciul Federal de Protecție
GBU	<i>Gruppa Boeovo Upravlenia</i> , Grupul de Gestionare a Luptei, din cadrul Centrului de Gestionare a Apărării Naționale (care face parte din Ministerul Apărării), direct subordonat Statului-Major General
GOU	<i>Glavnoe Operativnoe Upravlenie</i> , Direcția Operațională Principală (a Statului-Major)
GOZ	<i>Gosudarstvennii Oboronni Zakaz</i> , Ordinul de Apărare a Statului

- GPV *Gosudarstvennaia Programma Voorujenia*, Planul de Înarmare a Statului
- GRU *Glavnoe Razvedivatelnoe Upravlenie*, Direcția Principală de Informații (a Statului-Major), spionaj militar (cunoscută mai târziu sub denumirea de GU)
- GU *Glavnoe Upravlenie*, Direcția Principală (a Statului-Major General), spionaj militar (din 2010, dar denumită încă preponderent GRU)
- GVS *Gruppirovka Voisk v Sirii*, Grupul Forțelor din Siria
- RBI (în lb. engl. ICBM) rachetă balistică intercontinentală
- MLI (în lb. engl. IFV) mașină de luptă a infanteriei
- INF Tratatul privind Forțele Nucleare cu Rază Intermediară de Acțiune (1987)
- KF *Kaspiiskaia Flotilia*, Flotila din Marea Caspică
- KGB *Komitet Gosudarstvennoi Bezopasnosti*, Comitetul Securității Statului, serviciul sovietic de informații și securitate
- KSSO *Komandovanie Sil Spețialnîh Operații*, Comandamentul Forțelor pentru Operațiuni Speciale
- KV *Kosmiceskie Voiska*, Forțele Spațiale
- MCeS *Ministerstvo po Cerezviceainîm Situațiam*, Ministerul pentru Situații de Urgență
- SMLR (în lb. engl. MLRS) sistem de rachete cu lansare multiplă
- MP *Morskaia Pehota*, Infanteria Marină
- MRAU *Massirovannîi Raketno-Aviaționnîi Udar*, atac aerian masiv cu rachete
- MVD *Ministerstvo Vnutrennîh Del*, Ministerul Afacerilor Interne (Rusia)
- NȚUO *Naționalnîi Ţentr Upravlenia Oboronoî*, Centrul de Gestionare a Apărării Naționale
- OGFV *Obedinennaia Gruppya Federalnîh Voisk*, Grupul Mixt al Forțelor Federale (din Cecenia)
- OMON *Otriad Miliții Osobennovo Naznacenia*, Unitate de Miliție cu Misiune Specială, redenumită mai târziu *Otriad Mobilnîi Osobennovo Naznacenia*, Unitate Mobilă cu Misiune Specială, poliția pentru prevenirea și controlul revoltelor
- OMRPSN *Otdelnîi Morskoi Razvedivatelnîi Punkt Spețialnovo Naznacenia*, Punct Special Independent de Recunoaștere Navală

OOSN	<i>Otdelnii Otriad Speşialno Naznachenia</i> , Detaşament Independent cu Destinaţie Specială (<i>Speşnaz</i>)
OSCE	Organizaţia pentru Securitate şi Cooperare în Europa
OSK	<i>Operativnoe Strateghiceskoe Komandavanie</i> , Comandamentul Operaţional Strategic
OSKVKO	<i>Obedinionnoe Strateghiceskoe Komandovanie Vozduşno-Kosmiceskoi Oboronî</i> , Comandamentul Operaţional Strategic pentru Apărare Aerospaţială
OSpN PDSS	<i>Otriad Speşialno Naznachenia Borbi s Podvodnimi Diversionnîmi Silami i Sredstvami</i> , detaşamente independente cu destinaţie specială pentru lupta împotriva forţelor şi mijloacelor subversive submarine
PVO-PRO	<i>Voiska Protivovozduşnoi i Protivoraketnoi Oboronî</i> , Forţele de Apărare Antiaeriană şi Antirachetă
AG	(în lb. engl. RPG) aruncător de grenade
RVSN	<i>Raketnie Voiska Strateghiceskovo Naznachenia</i> , Forţele de Rachete Strategice (ale armatei ruse)
RSA	(în lb. engl. SAM) rachetă sol-aer
SF	<i>Severnii Flot</i> , Flota de Nord
SKVO	<i>Severo-Kavkazski Voennii Okrug</i> , Districtul Militar al Caucazului de Nord
TA	(în lb. engl. SPG) tun autopropulsat (autotun)
SV	<i>Suhoputnie Voiska</i> , Forţele Terestre (ale armatei ruse)
SVR	<i>Slujba Vneşnei Razvedki</i> , Serviciul de Informaţii Externe
TF	<i>Tihookeanski Flot</i> , Flota din Pacific
ȚVO	<i>Țentralnii Voennii Okrug</i> , Districtul Militar Central
VDV	<i>Vozduşno-Desantnie Voiska</i> , Trupe de Asalt Aeropurtate
VKS	<i>Vozduşno-Kosmiceskie Sili</i> , Forţele Aerospaţiale
VO	<i>Voennii Okrug</i> , District Militar
VP	<i>Voennaia Poliţia</i> , Poliţia Militară
VTA	<i>Voенno-Transportnaia Aviaţia</i> , Aviaţia pentru transport militar
VV	<i>Vnutrennie Voiska</i> , Trupele interne (forţă paramilitară a Ministerului de Interne)
VVKO	<i>Voiska Vozduşno-Kosmiceskoe Oboronî</i> , Forţele Militare Aerospaţiale

- VVO *Vostocinii Voennii Okrug*, Districtul Militar de Est
 IoVO *Iojnii Voennii Okrug*, Districtul Militar de Sud
 ZATO *Zakritoe Administrativno-Territorialnoe Obrazovanie*, entitate administrativ-teritorială închisă
 ZVO *Zapadnii Voennii Okrug* Districtul Militar de Vest
- Grade: lt. (locotenent), mr. (maior), lt.-col. (locotenent-colonel), col. (colonel), gen.-mr. (general-maior), gen. (general), cam. (contraamiral), am. (amiral)

Mai apar următoarele abrevieri (în partea a doua):

- VVS *Voennno-Vozdušnie Sili*, Aviația Militară
 DOSAAF *Dobrovolnoe Obșestvo Sodeistviia Armii, Aviații i Floti*, Societatea Voluntară pentru Cooperare cu Armata, Aviația și Flota
 SOBR *Spețialnii Otriad Bistroye Reagirovaniia*, Detașamentele Speciale de Reacție Rapidă sau Unitate specială de reacție rapidă
 ҮSN *Үentr Spețialnovo Naznachenia*, Centru cu Destinație Specială
 BARS *Boevoi Armeiskii Rezerv Strani*, Rezerva de Luptă a Armatei Naționale
 BMD *Boevaia Mașina Desanta*, vehicul blindat de luptă aeropurtat, destinat infanteriei aeropurtate
 VIO *Voiska Informaționnih Operații*, Trupe Specializate în Operațiuni Informaționale
 RE (în lb. engl. EW) război electronic
 KPGV *Komandnii Punkt Gruppirovki Voisk*, Post de Comandă al unui Grup de Forțe
 OTSC Organizația Tratatului de Securitate Colectivă
 ALP (în lb. engl. UCAV) aeronavă de luptă fără pilot

DISTRIBUȚIA

BORTNIKOV, ALEKSANDR Directorul Serviciului Federal de Securitate din 2008, susținător loial al lui Putin și acolit al lui Patrușev.

DUDAEV, DJOHAR Generalul de aviație sovietic care a devenit primul președinte al Ceceniei când aceasta și-a proclamat independența (1981–1986), conducând mai întâi o preluare în stil mafiot a republicii, apoi un război sângeros cu Moscova, înainte de a fi ucis de rachete rusești.

ELȚIN, BORIS Oficial al Partidului Comunist devenit luptător radical împotriva Partidului, care, din multe puncte de vedere, l-a forțat pe Gorbaciov să dizolve URSS. Mult mai eficient ca insurgent politic decât în postura de constructor al națiunii, s-a aflat la cârma statului într-un deceniu dominat de anarhie, până i-a cedat puterea lui Putin în 1999.

GHERASIMOV, VALERI, GEN. Șeful Statului-Major din 2012, ocupând acest post mai mult decât oricine altcineva din epoca sovietică încoace. Ofițer tanchist dur, eficient și puternic, mâna dreaptă a ministrului Șoigu.

GHIRKIN, IGOR Cunoscut sub porecla de război „Strelkov“, „Trăgătorul“, naționalist, fost ofițer FSB, implicat în reconstituiri istorice militare, figură-cheie în declanșarea conflictului din Donbas în 2014.

GORBACIOV, MIHAIL Ultimul secretar-general al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice (1985–1991), primul și ultimul președinte ales al Uniunii Sovietice (1988–1991), omul care a sperat să reformeze URSS, dar, în schimb, a dizolvat-o.

GRACIOV, PAVEL, GEN. Un parașutist fără îndoială curajos, veteran al Războiului din Afganistan, complet depășit în funcția de ministru al apărării în guvernul Elțin (1992–1996), criticat în mod deosebit pentru felul inept în care a gestionat Primul Război din Cecenia.

IAZOV, DMITRI, MAREȘAL Ministrul sovietic al apărării (1987–1991) care a gestionat retragerea trupelor sovietice din Afganistan și din Europa Centrală, dar a refuzat reforma Uniunii Sovietice și s-a alăturat loviturii de stat din 1991, moment după care a fost demis și închis.

IVANOV, SERGHEI Agentul KGB rafinat, dar belicos, care sub Putin a devenit ministru al apărării, viceprim-ministru, secretar general și apoi potențial succesori al acestuia, până când moartea fiului cel mare, survenită în 2014, l-a făcut, în aparență, să-și reevalueze prioritățile. (A devenit Reprezentant Prezidențial Special pentru Mediu, Ecologie și Transporturi, iar realizarea de care se spune că ar fi cel mai mândru este faptul că a salvat tigrlul siberian de la dispariție.)

KADÎROV, RAMZAN Comandantul militar haotic și autoritar care conduce Republica Cecenă ca pe fieful personal, jurându-i în același timp fidelitate absolută lui Putin.

KRIUCIKOV, VLADIMIR Ultimul șef al KGB-ului, sinistru, dar inteligent, care s-a întors împotriva lui Gorbaciov când acesta a optat pentru reformarea, nu păstrarea, vechii URSS și a statului comunist monopartinic, dar care nu s-a dovedit îndeajuns de inteligent încât să ducă la bun sfârșit o lovitură de stat.

LAVROV, SERGHEI Ministrul de externe al Rusiei, cu un mandat îndelungat (din 2004 încoace), cândva o legendă în cercurile diplomatice, însă din 2014 tot mai mult lăsat pe margine și însărcinat cu misiunea nefericită de a apăra poziții imposibile de apărat și de a curăța harababurile diplomatice create de alții.

LEBED, ALEKSANDR, GEN. Comandantul de parașutiști cu glas ca șmirghelul, care a devenit șeful securității lui Elțin, dar care la scurt timp după aceea s-a certat cu el, pentru că nu știa niciodată când să tacă.

MAKAROV, NIKOLAI, GEN. Foarte competentul șef al Statului-Major (2007–2012), arhitectul reformelor militare introduse ulterior de Șoigu și Gherasimov.

MASHADOV, ASLAN Strălucit comandant rebel cecen, care a eșuat în postura de lider civil, un om cumsecade strivit între o Rusie revanșistă și jihadiștii de acasă.

MEDVEDEV, DMITRI Membru al fostei echipe a primarului Sobceak din Sankt-Petersburg, adus de Putin la guvernare; Medvedev a fost șeful său de cabinet, apoi locțiitor prezidențial în 2008–2012, perioadă în care Putin a condus, de fapt, din scaunul de prim-ministru, iar apoi a fost prim-ministru sub Putin până în 2020, când i s-a inventat un fel de sinecură ca vicepreședinte al Consiliului de Securitate. Considerat în general ca fiind deopotrivă liberal și lipsit de importanță.

MIȘUSTIN, MIHAIL Succesorul lui Medvedev în funcția de prim-ministru, un manager tehocrat care crede că automatizarea, centralizarea și *big data* fac în sfârșit posibilă administrarea eficientă a Rusiei.

PATRUȘEV, NIKOLAI Veteran KGB ascet și, poate, personajul cel mai rapace din cercul apropiat al lui Putin. Secretar al Consiliului de Securitate din 2008, Patrușev este, în realitate, consilier de securitate națională, și a jucat un rol esențial în toate deciziile de politică externă încă dinainte de 2014.

PUGO, BORIS Ministrul de interne de origine letonă cu atitudine rigidă, figură-cheie a loviturii de stat din august 1991, și care s-a împușcat atunci când aceasta a dat greș.

PUTIN, VLADIMIR „Trupul”, cum e numit în jargonul administrației prezidențiale; factorul de decizie suprem, dar în același timp un om bucuroso să-și lase subordonații să vină cu idei pe care el să le aprobe sau să le respingă, în timp ce-și continuă campania atât pentru a rămâne în funcție (teoretic poate sta până în 2036), cât și pentru a transforma Rusia din nou într-o mare putere.

RUȚKOI, ALEKSANDR Pilot și erou decorat al Războiului din Afganistan, care o perioadă a fost vicepreședintele lui Elțin, până s-a despărțit în mod spectaculos de el în 1993.

SERDIUKOV, ANATOLI „Vânzătorul de mobilă”, administratorul fiscal care a devenit ministru al apărării în perioada 2007–2012 și care a ajuns nemaipomenit de nepopular în rândurile Comandamentului Suprem pentru că a forțat o reformă necesară, dar dificilă în cadrul acestei instituții extrem de conservatoare.

SERGHEIEV, IGOR, MAREȘAL Fost comandant al Forțelor Strategice de Rachete, iar apoi ministru al apărării în 1997–2001, un mandat, la drept vorbind, foarte șters.

ȘOIGU, SERGHEI Unul dintre cele mai populare și mai puternice personaje din politica rusă, fostul ministru pentru situații de urgență și guvernator al Regiunii Moscova, care în 2012 a devenit ministru al apărării și a condus într-o perioadă deopotrivă de modernizare susținută a armatei și de activitate militară fără precedent, dar a cărui ascensiune nestăvilă s-ar putea să fi ajuns la sfârșit odată cu invadarea Ucrainei în 2022.

ZOLOTOV, VIKTOR, GEN. „Dobermanul lui Putin”, fostul bodyguard KGB devenit șeful Serviciului Prezidențial de Securitate (2000–2013), iar apoi primul șef al Gărzii Naționale (2016–); considerat un om care pune loialitatea față de șef mai presus de constrângerile meschine ale legii.